

Bijlage 1: Bijdragen aan operaties en operationele samenwerkingsverbanden

Deze bijlage bevat een overzicht van operaties en operationele samenwerkingsverbanden waaraan Defensie wel bijdraagt of juist geen bijdrage levert. Het overzicht bevat de operaties van EU, Navo en VN, en daarnaast overige coalitieoperaties zoals die tegen ISIS. Het overzicht van operationele samenwerkingsverbanden is beperkt tot de verbanden waarbij Europese landen zijn betrokken.

In Europa bestaat een aantal samenwerkingsverbanden waaraan Nederland niet meedoet, zoals Nordefco (enkele Noordse landen), de Visegrad-groep (Hongarije, Polen, Tsjechië en Slowakije) en het Eurokorps, alsmede de bilaterale samenwerking tussen Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, tussen Frankrijk en Duitsland en tussen Duitsland en Polen. Het gaat hierbij overwegend om regionale of bilaterale samenwerking tussen landen waarbij Nederland geen rol heeft te spelen.

Operaties

Voor de bijzonderheden van de operaties met Nederlandse betrokkenheid verwijs ik naar de desbetreffende art. 100-brieven en de tussentijdse evaluatie van lopende operaties van 18 mei jl. (Kamerstuk 29 521, nr. 315).

Operaties met Nederlandse deelname van eenheden en/of militairen:

Navo: *Resolute Support Mission* (Afghanistan), KFOR (Kosovo), SNMG-2 in het kader van beheersing migratiestromen in de Egeïsche Zee (Zr.Ms. De Ruyter), NATO Support of African Union.

EU (inclusief enkele civiele missies): EUFOR Althea (Bosnië-Herzegovina), EULEX (Kosovo), EUNAVFOR Somalië/ATALANTA (Hoorn van Afrika), EUNAVFOR MED/Sophia (Middellandse Zee), EUTM Somalië, EUTM Mali, EUCAP Sahel Mali, EUBAM Rafah (Gaza, standby), EULPC (Tunesië), EUBAM Libië (Tunesië).

Militaire operaties van de EU worden geleid door een van de vijf operationele hoofdkwartieren (OHQ's) die lidstaten hiervoor ter beschikking hebben gesteld. Dit zijn hoofdkwartieren in Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Italië en het Verenigd Koninkrijk. Nederland levert op dit moment militairen aan het OHQ in Italië ten behoeve van EUNAVFOR MED (Middellandse Zee) en die in het Verenigd Koninkrijk ten behoeve van EUNAVFOR Somalië.

FRONTEX: *Border Security Teams* in het kader van beheersing migratiestromen in de Egeïsche Zee.

VN: MINUSMA (Mali), UNMAS (Mali), UNTSO (Midden-Oosten), UNDOF (Midden-Oosten), UNMISS (Zuid-Soedan), UNAMA (Afghanistan).

Overig: Bestrijding ISIS, *Capability Building Mission Iraq* (CBMI): training van Iraakse en Koerdische strijdkrachten, *force protection* eenheid ter beveiliging van het Belgische luchtmacht detachement, individuele militairen op hoofdkwartieren in Bagdad, Qatar en Koeweit; *Vessel Protection Detachments* in de Indische Oceaan/Arabische Zee, USSC (Palestijnse gebieden), *Combined Maritime Forces* Bahrein, *Netherlands Liaison Team* CENTCOM (NTLC), ACOTA trainingsmissies (Afrika).

Operaties zonder Nederlandse betrokkenheid:

Navo: *Sea Guardian* (de opvolger van de operatie *Active Endeavour*); *Ocean Shield*.

EU (inclusief enkele civiele missies): EUTM CAR (Centraal-Afrikaanse Republiek), EUCAP Sahel Niger, EUCAP Nestor (Hoorn van Afrika), EUAM Oekraïne, EUBAM Moldavië en Oekraïne, EUMM Georgië, EUPOL Afghanistan, EUPOL COPPS (Palestijnse gebieden).

VN: UNMIK (Kosovo), UNFICYP (Cyprus), UNIFIL (Libanon), UNMIL (Liberia), UNOCI (Ivoorkust), UNAMID (Darfur), MONUSCO (Congo), UNISFA (Abyei, betwist door Soedan en Zuid-Soedan), MINUSCA (Centraal-Afrikaanse Republiek), MINURSO (Westelijke Sahara), UNMOGIP (India en Pakistan), MINUSTAH (Haïti).

Operationele samenwerkingsverbanden

Wisselende bijdragen

Navo:

In 2017 stelt Nederland eenheden beschikbaar aan de *NATO Response Force* (NRF). Nederland levert een *raiding* squadron mariniers met gevechtssteun en logistieke ondersteuning (een eenheid van compagnie-grootte) aan de door het Verenigd Koninkrijk geleide *Very High Readiness Joint Task Force* (VJTF). Tevens levert Nederland een bijdrage aan de *Standing Naval Forces* (SNF). Twee mijnenjagers maken elk voor een periode van drie tot vier maanden deel uit van de staande mijnenbestrijdingsverbanden van de Navo. Verder levert Nederland een fregat, voor twee perioden van drie maanden, waarvan de eerste periode met een NH-90 helikopter. In de tweede helft van het jaar is voorts een onderzeeboot op afroep beschikbaar voor de SNF. Daarnaast levert Nederland in 2017 vier F-16's voor *Baltic Air Policing*. Tot slot stelt Nederland samen met Duitsland het hoofdkwartier van het Eerste Duits-Nederlandse Legerkorps als *Joint Task Force Headquarters* beschikbaar aan de Navo. Dit hoofdkwartier zal van juli 2017 tot juli 2018 gereedstaan om deze rol te vervullen.

EU:

Nederland levert in de tweede helft van 2016 een bijdrage aan de *EU Battlegroup* met twee pantserinfanteriecompagnieën, een verkenningspeloton en twee Chinook-transporthelikopters, alsmede ondersteunende eenheden. Tevens maakt een aantal stafofficieren deel uit van het *Force Headquarters* (FHQ) en aan het *Operational Headquarters* (OHQ) dat het FHQ aanstuurt. In 2017 levert Nederland haar bijdrage in de vorm van het aanwijzen van stafofficieren als *EU primary augmentees* (EUPA's). De *EU Battlegroups* kunnen indien nodig een beroep doen op deze EUPA's ten behoeve van het vullen van de relevante hoofdkwartieren. In 2018 vervult Nederland samen met België en Luxemburg de rol van *Framework Nation* voor de *EU Battlegroup 2018-I* en *2018-II*.

Permanente bijdragen

Navo:

Nederland is vertegenwoordigd in alle hoofdkwartieren die worden gerekend tot de *NATO Command Structure*:

- SHAPE in Mons (België) en SACT in Norfolk, Virginia (VS);
- *Joint Force Command* in Brunssum en in Napels (Italië);
- hoofdkwartieren voor maritieme strijdkrachten (Northwood, VK), landstrijdkrachten (Izmir, Turkije), en luchstrijdkrachten (Ramstein, Duitsland);
- *NATO CIS Group* in Mons (België) voor communicatie- en IV-capaciteiten.

Daarnaast zijn er acht snel ontplooibare Navo-hoofdkwartieren voor landoperaties die worden gerekend tot de *NATO Force Structure*. Een daarvan is het Duits-Nederlandse legerkorps hoofdkwartier in Münster (IGNC) waaraan Nederland een substantiële bijdrage levert. De snel ontplooibare hoofdkwartieren waarin Nederland op beperkte schaal is vertegenwoordigd, zijn die in het Verenigd Koninkrijk (ARRC), Italië (RDC-IT), Turkije (RDC-TU) en Frankrijk (RRC-FR). Ook is Nederland vertegenwoordigd in het hoofdkwartier onder Deense, Duitse en Poolse leiding in het Poolse Szczecin dat wordt omgevormd tot een snel inzetbaar hoofdkwartier (*Multinational HQ North-East*). De hoofdkwartieren waarin Nederland niet is vertegenwoordigd, zijn die in Spanje (RDC-SP) en Griekenland (RDC-GR). Snel inzetbare maritieme Navo-hoofdkwartieren bevinden zich in Italië, Spanje, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Portugal. Nederland is vertegenwoordigd in de drie laatstgenoemde hoofdkwartieren.

Tevens levert Nederland bijdragen aan de AWACS-eenheid van de Navo in Geilenkirchen en de in oprichting zijnde *NATO Allied Ground Surveillance Force* in het Italiaanse Sigonella.

In 2015 is besloten tot de oprichting van acht *NATO Force Integration Units* (NFIU's) als onderdeel van de geruimtelijke maatregelen voor de oostelijke bondgenoten. De NFIU's zullen onder meer de snelle ontplooiing van de VJTF kunnen faciliteren. Nederland is betrokken bij de NFIU's in Polen en de drie Baltische staten. Andere NFIU's worden gevestigd in Slowakije, Hongarije, Roemenië en Bulgarije.

Verder stationeert Nederland vanaf maart 2017 een infanteriecompagnie in Litouwen in het kader van de *enhanced forward presence*, als onderdeel van een door Duitsland geleide *Battlegroup*. Ten slotte heeft Nederland een bijdrage toegezegd aan de zogenoemde *tailored forward presence* in Bulgarije en Roemenië, die kan bestaan uit enkele stafofficieren en, op incidentele basis, enkele waarnemers bij militaire oefeningen.

EU:

De EU beschikt niet over eigen operationele hoofdkwartieren. Nederland levert proportionele bijdragen aan onder andere het Europees Defensie Agentschap (EDA), het EU Militair Comité, de EU Militaire Staf en het EU-operatiecentrum in Brussel. Voor de aansturing van militaire operaties van de EU zijn vijf operationele hoofdkwartieren beschikbaar die Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Italië en het Verenigd Koninkrijk ter beschikking hebben gesteld. Nederland draagt hieraan bij als daartoe een concrete aanleiding toe. Hierop is ingegaan in de paragraaf over operaties van deze bijlage.